

Ieraudzīt VES

kā Latvijas kopējo labumu nacionālajā identitātē

Dialogs ir labākais

savstarpējas izpratnes veids

Drošs *Latvenergo*

drošā dabasgāzes tirgū

Intensīvāka atjaunīgo resursu izstrāde
nodrošina elektroenerģijas cenu samazinājumu

Elektrum Drive — līderis elektruzlādes
infrastruktūras attīstībā Baltijā

Būtiskākais energoefektivitātes
kāpums meklējams rūpniecībā

Ieraudzīt VES kā Latvijas kopējo labumu nacionālajā identitātē

Ilvija Boreiko,

AS "Latvenergo" Attīstības direktore

Latvijas iedzīvotāji ir dažādi — katram sava dzīvesvieta, prioritātes, vērtību skalas, bet visus vieno vēlme dzīvot labāk. Un labāk var dzīvot, ne tikai kopjot individuālo, bet arī neaizmirstot un veidojot kopējo labumu. Atjaunīgo energoresursu (AER) vēja elektrostaciju (VES) sniegtais ieguvums būs ne tikai lokāla mēroga komūnās ar praktiski izmērāmiem atbalstiem pašvaldību budžetā, bet tā īstenošana ir mūsu kopējais labums kā nacionālās identitātes izkopšana, ar atbildību iestājoties par vides aizsardzību, izaugsmi tehnoloģiskās inovācijās un ekonomisko neatkarību.

Ilgspējīgu AER izmantošanas ieviešana stiprina Latvijas pašpietiekamību, kas atspoguļo nācīgas saikni ar dabu un pielāgošanās spēju globālo pārmaiņu apstākļos. Turklāt, skatoties no praktiskā aspekta — AER jaudas reģionā ir vajadzīgas, un to izbūve ir nepieciešama. Mūsu izvēle ir — vai ļaut mūsu zemi izmantot un labumu gūt ārvalstu uzņēmumiem, vai arī izmantot šo iespēju pašiem.

Ir dabiski, ka iesākumā ir bažas par jauno un nezināmo, taču, ļaujot iedzīvotājiem izteikties AER projektu plānošanā un īstenošanā un iesaistot aktīvākos dalībniekus darba grupās, mēs veicinām izpratni, saliedētību un līdzdalību, ļaujot kopīgi mācīties un pavērt to pastāvošo bažu plīvuru un ieraudzīt papildu labumu no AER tehnoloģijām pašvaldībā — projektu finansētas investīcijas vietējā infrastruktūrā, izglītībā vai citās kopienas vajadzībās.

Papildus praktiski izmērāmajam atbalstam pašvaldības budžetā AER attīstība reģionam nes arī pastarpinātu piensumu — veicina ekonomisko aktivitāti, ko rada projektu attīstības, būvniecības un ekspluatācijas personāla plūsma uz reģionu un potenciālas darba iespējas vietējiem iedzīvotājiem. Tās iespējamas,

gan pašiem iekļaujoties šajā plūsmā, gan veicot atbalsta funkcijas, piemēram, iesaistoties uzturēšanās, ēdināšanas un izklaides iespēju nodrošināšanā. Turklāt AER projektu būvniecības un uzturēšanas nolūkos bieži ir jāpilnveido ceļu infrastruktūra, kas var veicināt ceļu un citu transporta līdzekļu attīstības vai modernizācijas projektus teritorijās, atvieglojot piekļuvi AER projektiem un uzlabojot vietējo lietošanu.

AER projektiem, īpaši lielākiem, var būt nepieciešams uzlabot vai paplašināt vietējo elektrotīklu. Tas var uzlabot elektroenerģijas pārvades un sadales infrastruktūru, samazinot elektroenerģijas padeves pārtraukumu risku reģionā un uzlabojot kopējo tīkla drošumu.

Atsevišķos gadījumos AER projekti var ne tikai līdzās pastāvēt tūrisma un atpūtas nozarēm, bet arī var veicināt ar tām saistītas infrastruktūras attīstību, piemēram, pārgājēju taku, apmeklētāju centru vai muzeju izveidi, kas demonstrē ilgtspējīgas atjaunīgās enerģijas realitāti praktiskā lietojumā, atstātos no sabiedrībā valdošajiem mītiem.

Visbiežāk AER projekti tiek attīstīti lauku apvidos, sniedzot ekonomisku stimulu šiem reģioniem. Vēja vai saules parkiem iznomātā zeme var radīt ienākumus vietējiem zemes īpašniekiem, un pieaugošā papildu ieņēmumu plūsma var atdzīvīnāt lauku kopienas un līdzsvarot ekonomisko nevienlīdzību valstī.

Lauksaimniecības teritorijās AER projekti ne tikai neliedz gūt labumu no lauksaimniecības aktivitātēm, bet arī ir tajās integrējami, uzlabojot lauksaimniecības infrastruktūru, piemēram, irīgācijas sistēmas, tādējādi atbalstot gan atjaunīgo enerģiju, gan vietējo lauksaimniecību.

Taču labums no Latvijas uzņēmumu attīstītiem AER, protams, ir ne tikai atsevišķām kopienām, bet arī Latvijas valstij kopumā. Kā valstiskā mēroga ieguvumi ir minami Latvijas enerģētiskās neatkarības stiprināšana, samazinot atkarību no importētā fosilā kurināmā, attīstot vietējās jaudas, kas ilgtermiņā var radīt stabilākas un potenciāli zemākas enerģijas izmaksas iedzīvotājiem. Tirgus situācija kopējā Nord Pool tirgū pašlaik regulāri parāda, ka mūsu reģionā nepieciešamas lielākas AER jaudas. Latvijas interesēs ir ne tikai šo jaudu izbūve Latvijas teritorijā, bet arī vietējo uzņēmumu tieša iesaiste to attīstībā, lai finansiālie ieguvumi no tām paliktu tepat Latvijā.

Plašākā mērogā atjaunīgās enerģijas izmantošana pozicionē Latviju kā tālredzīgu un videi draudzīgu valsti, un turpmāka sekmīga AER projektu īstenošana vairo Latvijas kā Eiropas Savienības dalībvalsts un uzticama sabiedrotā tēlu, nostiprinās pozīciju starptautiskajos forumos, un ciešākas darīs diplomātiskās saites, sasniedzot uz globālajām iniciatīvām balstītus kopīgi izvirzītus mērķus cīņā pret klimata pārmaiņām un pāreju uz ilgtspējīgu nākotni ar zemu SEG emisiju līmeni, kas ir daļa no ilgtermiņa ilgtspējīgas enerģijas stratēģijas, kas sniedz labumu ne tikai pašreizējai paaudzei, bet arī nākamajām paaudzēm, saglabājot dabas resursus un mazinot klimata pārmaiņas.

Vēja turbīnu ražotāji ir attīstījuši pilnībā pārstrādājamus spārnus

Sarunās ar iedzīvotājiem nereti dzirdam bažas, ka pēc 25 gadiem turbīnas beigs ražot un viņi paliks ar "puslūzušiem stabiem lauka vidū". Šādos gadījumos cenšamies mierināt — jau, plānojot parka izbūvi, tiek detalizēti iepļānata arī demontāža un teritorijas sakārtošana tās sākotnējā izskatā. Jāsaka gan, ka parasti

vēja parka izmantošana turpinās arī pēc sākotnējā 25-30 gadu kalpošanas cikla — vai nu tiek uzlabotas esošās turbīnas, vai parks atjaunots ar modernu, laimam piemērotu tehnoloģiju.

Taču industrija tiek veikti pastāvīgi un nenogurdinoši pētniecības un attīstības darbi. Tiek strādāts gan ar vēja elektrostaciju kalpošanas laika palielināšanu, kur 25 — 30 gadi pašlaik ir kalpošanas laika nominālais industrijas standarts, gan arī ar veiktspējas pilnveidi, uzlabojot turbīnu un ģeneratoru konstrukcijas un materiālus. Notiek virzība arī uz iekļaušanos aprites ekonomikā, izmantojot tehnoloģijas un apsvērumus par ilgtspējību un ietekmi uz vidi, koncentrējoties uz detaļu projektēšanu vieglākai, gan to savstarpējai salāgošanai, gan to izjaukšanai, materiālu atdalīšanai un otrreizējai pārstrādei.

Arī nozāres standarti un noteikumi attīstās, lai veicinātu ilgtspējīgu praksi vēja elektrostacijas dzīves cikla laikā, sākot ar vēja turbīnu, ģeneratoru un torņu ražošanu un beidzot ar ekspluatācijas pārtraukšanu, staciju nojaukšanu un utilizāciju. Vēja elektrostacijas ir komplicētas iekārtas, kuru realizācijai ir nepieciešams dažāda rakstura un īpašību materiālu klāsts. Galvenie izejmateriāli ir metāli un to sakausējumi, kā, piemēram, tērauds, alumīnijs un varš, kā arī betons un cements, kuru vienojošais faktors ir to augstā pārstrādājamības iespēja, ja sakmīgi tiek veikts materiālu atdalīšanas process.

Pārstrādes ziņā sarežģītākais process ir saistīts ar stikla šķiedru, ko parasti izmanto vēja turbīnu lāpstiņu ražošanā. Tās kompozitmateriālu struktūras, saistvielu un spēcīgo ķīmisko saišu dēļ starp šķiedrām ir ierobežota to atdalāmība, tāpēc otrreizēji līdz šim tās tika izmantotas inovatīvos sabiedriskās infrastruktūras projektos. Taču nesen vēja turbīnu ražotāji attīstījuši arī pilnībā pārstrādājamus spārnus, un redzam, ka tai jābūt stabilai nākotnei vēja industrijā. ●

Baiba Zauere,

SIA "Latvijas vēja parki" valdes locekle

Komunikācija ar iedzīvotājiem ir svarīga vēja projektu attīstībai letekmes uz vidi novērtējuma sagatavošanas laikā. Šajā fāzē "Latvijas vēja parki" (LVP) nodrošina padziļinātu sabiedrības informētības un izglītošanas pieeju, veidojot atbilstošas tematiskas darba grupas.

Latvijā faktiski vēja parku izbūves pieredze ir maza un mūsu dabas ainavā sastopama vien dažās vietās, ja salīdzinām ar citām Eiropas valstīm, kur vēja elektrostacijas lauksaimniecības lauku, kalnu un meža ainavā ir jau ierasta prakse.

Lai LVP varētu izbūvēt vēja parkus, mums ir jāveic letekmes uz vidi novērtējuma (IVN) procedūra, kuras gaitā ir jāapkopo sabiedrības viedoklis, kā rezultātā var tikt veiktas papildu izpētes pirms vēja parka realizācijas apstiprināšanas Vides pārvaldības valsts birojā.

LVP ir valsts kapitālsabiedrība, kura ir dibināta, lai realizētu vēja parku projektus, un tas nozīmē, ka vismaz 25 līdz 30 gadus ekspluatēsīm un apsaimniekosīm savus vēja parkus. Tādējādi LVP darbība ir vērsta uz izpratnes veicināšanu sabiedrībā, tādēļ veidosim darba grupas, lai sabiedrībai padziļināti skaidrotu visus jautājumus saistībā ar vēja parkiem. Lai arī IVN procedūra neparedz šādu darba grupu izveidi, visi darba grupu rezultāti tiks arī pievienoti ziņojumam.

LVP ir būtiski veidot vēju parku apkārtnē esošajiem iedzīvotājiem lielāku izpratni par vēja parkiem un to ietekmi uz vides daudzveidību, sniegt objektīvu ainu, ko no vēja parkiem iegūs Latvijas ekonomika, cilvēki un vietējās kopienas.

Darba grupu mērķi ir vairāk informēt sabiedrību un sarunās apskatīt atsevišķus tematus. Tā ir viena no metodikām, kā komunicēt ar vietējām kopienām.

Runājot par sabiedrības un ekspertu izpratni par vēja elektrostacijām, LVP sadarbibā ar *Latvenergo*, Vēja enerģijas asociāciju un ornitologiem pagājušā gada rudenī rīkoja konferenci "Putni un VES attīstība. Kā rast labāko risinājumu?" Tas ļāva vienkopus sapulcēties visām iesaistītajām pusēm un paust viedokli, jautāt un kopā rast atbildes, kā vēja parki ietekmēs putnus un kā vēja parki ar tiem sadzīvos. Līdzīgi strādā darba grupas, koncentrējoties uz aktualitātēm konkrēto vēja parku teritorijās.

Darba grupu ietvaros vēlamies cilvēkiem parādīt, kas īsi ir vēja parki, informēt par to detaļām, piemēram, par jaunākajām tehnoloģijām, kas mazina visas izskanējušās šaubas par iekārtu darbošanos ziemā, par ietekmi uz putniem, plāvām, dzīvniekiem. Sniegsim savas zināšanas un izglītosim iedzīvotājus, lai vietējās kopienās paaugstinātu zinātību par vēja parkiem. Mūsu piesaistītie eksperti ir strādājuši ar IVN izstrādēm citos projektos, tādēļ viņu iegūtā pieredze būs noderīga sarunās ar iedzīvotājiem.

Pašlaik aktuālie vēja parku projekti ir Valka - Valmiera un Limbaži, kuros esam organizējuši sākotnējās sabiedriskās apspriešanas un arī informējuši iedzīvotājus par iespēju strādāt darba grupās. Šāda pieeja, kā jau minēts, likumā nav noteikta, tādēļ līdz šim nav bieži sastapta, iedzīvotāju aktivitāte ir, taču pagaidām nav liela, bet ceram, ka līdz ar pirmajām darba grupām parādīsim to lietderību, un ieinteresētie sabiedrības pārstāvji aktīvāk pieteiksies. Mums ir pārliecība, ka šī pieeja darbosies.

Pirms sanāksmēm informējam cilvēkus par konkrētu tikšanās datumu un vietu. (Pirmās darba grupu sanāksmes notiks 2. februārī Salacgrīvā un 7. februārī Valkā). Šie pasākumi notiks ne tikai pilsētu centros, bet arī novadu ciematos un tur, kur cilvēki ir aktīvāki, piemēram, Valkas-Valmieras vēja parka gadījumā grupu sanāksmes būs Valkā, Sedā un Valmierā, visi pasākumi notiks klātienē un, kā jau minēts, pārrunātie jautājumi tiks ietverti IVN ziņojumā un iesniegti Vides pārvaldības valsts birojā.

Vēlamies darba grupās iesaistīt arī pieredzējušus ekspertus ar Eiropas valstu pieredzi, kas varētu palīdzēt cilvēkos novērst neziņu un šaubas. Vēja parku attīstīšana reģionos ir kaut kas jauns, un cilvēka dabā ir baidīties no nezināmā, tādēļ tiešs kontakts ar ekspertiem ir ļoti svarīgs.

Šie pasākumi tiks organizēti līdz sabiedriskai apspriešanai apmēram pusgadu. LVP IVN ziņojumi par pirmajiem diviem vēja parkiem (Valka - Valmiera, Limbaži) ir jāiesniedz šī gada vasarā. Darba grupu tematu lokā būs putni, ietekme uz ainavu, bioloģiskā daudzveidību, kā arī citi. Šāds formāts dod iespēju, piemēram, vietējam iedzīvotājam, kuram ir zināms kāds konkrēts fakts, to šaurākā lokā pārrunāt, tādējādi ir lielāka iespēja iesaistīties tieši vietējām kopienām. Tas ir svarīgi, jo sabiedriskajā apspriešanā, kur ierodas daudz cilvēku un visas jomas apspriestas, cilvēks var netikt pie vārda, savukārt mazajās grupās tas ir ātrāk, atbildes var saņemt efektīvāk, bet jautājumi un atbildes tiek piefiksētas.

Visa informācija par darba grupām atrodama LVP mājaslapā un mūsu vēja parku projektu IVN veicēju mājaslapā, bet pirms darba grupām tiks publicēta informācija arī vietējos laikrakstos, cenšamies cilvēkus apzināt dažādos veidos.

Šobrīd pirmajās tikšanās reizēs dzirdam visai daudz argumentu, kas ir balstīti nezināšanā, bet esam pārliecināti, ka, sniedzot sarunā skaidrojumu un uzzinot faktus, iedzīvotāji varētu mainīt savu nostāju, bet pakāpeniska izglītošana ļaus sasniegt atbalstošu rezultātu. Mēs nevēlamies neko uzspiest, taču mērķtiecīgs darbs ar sabiedrību ir ļoti svarīgs. Tas ir ļoti būtiski tieši tagad, pirms IVN procesa pabeigšanas un vēja parka būvniecības uzsākšanas. ●

Drošs Latvenergo drošā dabasgāzes tirgū

Jānis Kalējs,

AS "Latvenergo" Enerģijas vairumtirdzniecības darījumu vadītājs

Divu gadu laikā Eiropas dabasgāzes tirgus ir būtiski pārkārtojies, un noticis pielāgošanās process, kopš Eiropa sāka atteikties no Krievijas gāzes importa pēc tās iebrukuma Ukrainā. Eiropa jaunu bilances līdzsvaru iegūst ar jaunu sašķidrinātās dabasgāzes (SDG) termināļu izbūvēm un piegādēm.

Pēdējo divu gadu laikā Eiropas dabasgāzes tirgus darbības principi ir ievērojami mainījušies. Apbrīnājami īsā laikā dalībvalstīm bija jāaizstāj dabasgāzes piegādes no Krievijas un paralēli jānodrošinās, ka gāze pietiks. Līdz ar to ES dalībvalstīm tika uzlikti obligātie krātuvju piepildījuma līmeņi, kā arī, veicinot solidaritāti, izveidota vienotā ES dabasgāzes iepirkšanās platforma, tādējādi cenšoties nodrošināt pietiekamas un daudzveidīgas dabasgāzes piegādes 2023./2024. gada ziemai ES valstīs. Protams, liels faktors arī bijis kopējais ES dabasgāzes patēriņa samazinājums gan cenu, gan laikapstākļu, gan lietotāju ieradumu izmaiņu rezultātā.

Šo notikumu rezultātā ir notikušas divas būtiskas lietas. Pirmkārt, Eiropā pieredzēts pēdējo gadu laikā augstākais dabasgāzes krātuvju aizpildījums. 2023./2024. gada krātuves sezona Eiropā iesākās ar tikpat kā 100% krātuvju piepildījumu, tajā skaitā mūsu pašu Inčukalna pazemes gāzes krātuvē, kurā savas dabasgāzes rezerves uzglabā arī Latvenergo. Zīmīgi, ka bez krātuvēm Eiropā tirgotāji šoziem sāka uzglabāt gāzi arī Ukrainas krātuvēs. Arī šobrīd atbilstoši *Aggregate Gas Storage Inventory* datiem Eiropas kopējais krātuvju aizpildījums ir ap 75%.

Otrkārt — kritiskās infrastruktūras nodrošinājums. Eiropa zibenīgā ātrumā pusotra gada laikā ir spējusi izbūvēt gan jaunus infrastruktūras savienojumus starp valstīm, gan SDG termināļus. Piemēram, Vācijā, kurai 2022. gada vēl nebija neviens SDG terminālis, šobrīd jau ir četri, un, starp citu, to komerciālo vadību kopš šā gada 10. janvāra nodrošina mums visiem jau labi zināmā Klaipēdas SDG termināļa speciālisti.

Situācija Baltijā

Arī mūsu reģionā notikušas ievērojamas izmaiņas. Baltijas valstīs kopš 2023. gada 1. janvāra Krievijas izcelsmes dabasgāzes imports ir aizliegts ar likumu. Savukārt 2023. gada sākumā mūsu reģionā papildus Klaipēdas SDG terminālim savu komerciālo darbību uzsāka vēl viens SDG terminālis — Inko, Somijā. Šis terminālis šobrīd burtiski glābj Somijas enerģētiku — gan rūpnieciskos, gan centralizētās siltumapgādes, gan privātos dabasgāzes patērētājus, jo 2023. gada oktobrī, velkot kuģa enkuru pa jūras dzelmi, tika sabojāts Somijas — Igaunijas gāzes vads, kas kalpoja kā alternatīvs dabasgāzes piegāžu avots šim tirgum.

Runājot par Baltiju, jāņem vērā, ka kopš 2022. gada pavasara darbojas Polijas-Lietuvas dabasgāzes starpsavienojums GIPL. Caur šo gāzes vadu atkarībā no cenu situācijas dabasgāze mūsu reģionam var tikt piegādāta no Rietumeiropas. GIPL, papildu piegādēm no Klaipēdas SDG termināļa, noteikti lielā mērā palīdzēja reģionam sagatavoties un nodrošināt krātuves rezerves iepriekšējai — 2022./2023. gada ziemai.

Latvijas dabasgāzes patēriņš un nākotnes prognozes

Pēc 2022. un daļēji 2023. gada augstajām dabasgāzes cenām, kā arī ieviesto energoresursu taupības pasākumu rezultātā dabasgāzes patēriņa samazinājums noticis arī Latvijā. Ja raugāties pret 2021. gadu, tad Latvijas dabasgāzes patēriņš ir samazinājies par aptuveni 30%. Vai, stabilizējoties cenām, dabasgāzes patēriņš

atkal varētu pieaugt? Jā — šāda tendence varētu būt. Vai tas atgriezīsies 2021. gada līmenī? Diez vai. Šeit ir jāņem vērā tas, ka ir lietotāji, kuri pilnībā nomainījuši izmantojamo resursu un no dabasgāzes pārgājuši uz alternatīviem kurināmiem, piemēram, šķeldu — tāpat šīs dabasgāzes patēriņš tuvākajā desmitgadē un arī pēc tam diez vai atgriezīsies. Tāpat ir jāņem vērā, ka gan iepriekšējos divos gados, gan nākamajos mūsu reģionā tiks izbūvētas ievērojamas atjaunīgo energoresursu ģenerācijas jaudas — vēja un saules parki. Tas nozīmē, ka arvien lielāks apjoms elektrības tiks saražots ar šiem resursiem, aizstājot fosilo kurināmo, kas mūsu reģionā lielākoties ir bijusi dabasgāze. Arī Latvenergo citīgi strādā ar atjaunīgo energoresursu projektu realizāciju un tuvākajos gados ievērojami palielinās to īpatsvaru savā elektrību ražojošo jaudu portfelī.

Dabasgāzes cenu situācija — joprojām svārstīga

Tāpat kā Eiropā, arī mūsu reģionā notiekošajos dabasgāzes darījumos references cena ir Nīderlandes TTF biržas cena. Tā tas ir bijis, kad gāze tika piegādāta pa cauruļvadu no Krievijas, tā tas ir arī tagad, kad tā tiek piegādāta sašķidrinātā veidā ar kuģiem. Cenu vairāk nosaka pieprasījuma-piedāvājuma efekts, nevis transportēšanas veids. Raksta tapšanas brīdī TTF nākotnes cenas svārstās 28-35 EUR/MWh robežās, jo Eiropas krātuvēs ir augsts piepildījums, un vērojams patēriņa samazinājums. Tajā pašā laikā ir jāņem vērā, ka dabasgāzes tirgus joprojām ir un arī turpmākos vismaz divus-trīs gadus būs ļoti saspringts un svārstīgs, un jebkādi globāli notikumi var ietekmēt cenu svārstību par vairākiem EUR/MWh dienas laikā. Nav izslēgts, ka dažādu neparedzamu globālu notikumu rezultātā dabasgāzes cenas var atkal piedzīvot kādu kāpumu.

Latvenergo dabasgāzes tirgū

Kas attiecas uz Latvenergo, tad jau 2022. gadā uzņēmums noslēdza ilgtermiņa izmantošanas līgumu ar Klaipēdas termināli, kas turpmākos deviņus gadus elektrības un siltuma ražošanai, kā arī mūsu klientu patēriņa vajadzībām ļaus importēt dabasgāzi no Norvēģijas, ASV un citām valstīm. Apkures sezonā dabasgāzes piegāde gan pašpatēriņam, gan Latvenergo klientiem notiek kombinācijā ar vasarā iesūkņēto gāzi Inčukalna pazemes gāzes krātuvē un regulārām ikdienas dabasgāzes piegādēm no Klaipēdas sašķidrinātās dabasgāzes (SDG) termināļa. 2024. — 2026. gadam, iepirkuma rezultātā AS "Latvenergo" arī ir noslēgusi SDG piegādes līgumu ar pasaules vienu no lielākajiem dabasgāzes ražotājiem — Norvēģijas uzņēmumu *Equinor ASA* (savulaik Latvijā zināms kā *Statoil*). Šajā periodā kopā tiks piegādātas 6 SDG kravas jeb aptuveni 6 teravatstundas (TWh) gāzes pa divām SDG kravām katru gadu. Dabasgāzes piegāde notiks, izmantojot Klaipēdas SDG termināli. Bez šī vidēja termiņa darījuma Latvenergo turpina veikt arī regulārus īstermiņa (SPOT) SDG iepirkumus, tādējādi garantējot dabasgāzes piegāžu drošību TEC elektroenerģijas un siltumenerģijas ražošanas vajadzībām, kā arī dabasgāzes realizācijai klientiem Baltijā.

Latvenergo ir lielākais dabasgāzes patērētājs Latvijā, patērējot turpat vai pusi no Latvijas gada patēriņa, ražojot elektroenerģiju un siltumu TEC stacijās. Tāpat arī Latvenergo meitas uzņēmums *Elektrum* tirgo ne tikai elektrību, bet arī sekmīgi darbojas dabasgāzes tirgū, piedāvājot dabasgāzes produktus māsainiecībām Latvijā un juridiskajām personām visā Baltijā. Latvenergo arī aktīvi veic dabasgāzes vairumtirdzniecības darījumus, sadarbojoties ar dažādiem starptautiskiem partneriem. ●

Intensīvāka atjaunīgo resursu izstrāde nodrošina elektroenerģijas cenu samazinājumu

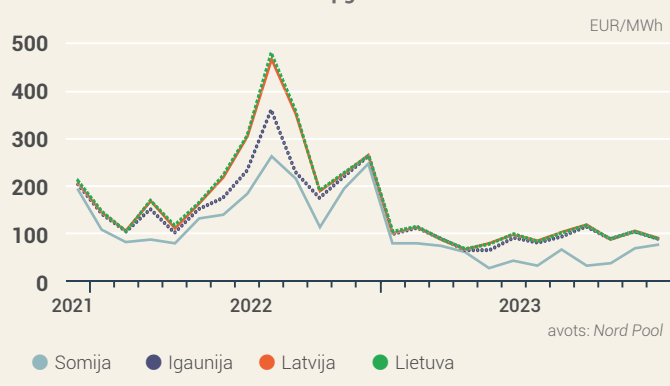
Karīna Viskuba,

AS "Latvenergo" Tirdzniecības daļa, tirdzniecības analītiķe

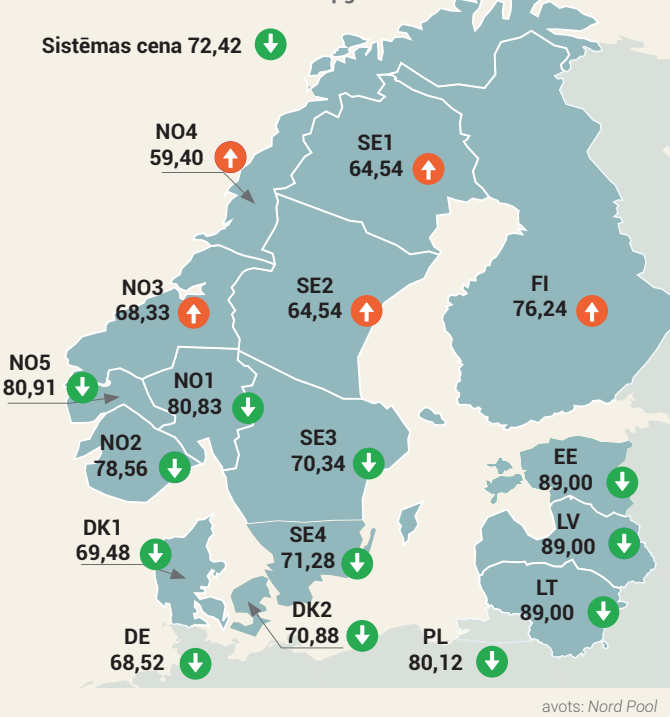
- Nord Pool sistēmas un Baltijas elektroenerģijas cenas samazinājušās
- Nākotnes sistēmas elektroenerģijas kontraktu cenas mēreni pieaugušas
- Ģenerācijas un patēriņa īpatsvars Latvijā palielinājies līdz 91 %
- Daugavas ūdens pietece par 59 % pārsniegusi daudzgadu vidējo līmeni
- Lejupslīde energoproduktu tirgos saglabājas

Decembrī Nord Pool biržā bija vērojamas gan augšupvērstas, gan lejupvērstas cenu izmaiņas. Aizvadītajā mēnesī Nord Pool sistēmas cena noslidēja vien par 3 % līdz vidēji 72,42 EUR/MWh. Tajā pašā laikā Baltijas valstīs elektroenerģijas cenas izmaiņas bija izteiktākas — vidējā cena vienoti bija 89,00 EUR/MWh, kas samazinājās par 15 %, salīdzinot ar novembri. Ikstundu cenas Baltijā aizvadītajā mēnesī svārstījās no -0,72 EUR/MWh līdz 332,00 EUR/MWh.

1. attēls. Elektroenerģijas vairumtirdzniecības cenas Nord Pool tirdzniecības apgabalos

2. attēls. Elektroenerģijas vairumtirdzniecības cenas decembrī Nord Pool tirdzniecības apgabalos

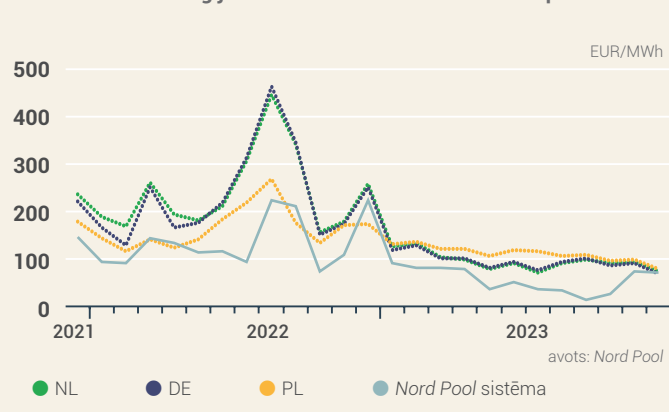

Aizvadītajā mēnesī nelielu Nord Pool sistēmas cenas samazinājumu veicināja vēja staciju izstrāde Ziemeļvalstīs, kas bija par 11 % lielāka nekā novembrī. Tomēr spēcīgāku Nord Pool sistēmas cenas lejupslīdi ierobežoja gaisa temperatūra, kas bija zemāka par normu. Tā sekmēja Ziemeļvalstu elektroenerģijas patēriņa pieaugumu par 10 % salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi, un tas arī bija par

6 % lielāks nekā 2022. gada decembrī. Turklāt Ziemeļvalstu hidrorezervuāru aizpildījuma līmenis saglabāja iepriekšējā mēneša negatīvo tendenci, samazinoties par 5 % pret novembri, un bija par 9 % zemāks par normu.

Tikmēr Baltijas valstīs bija vērojams straujāks elektroenerģijas cenas samazinājuma temps. To noteica intensīvāka elektroenerģijas izstrāde no atjaunīgajiem resursiem reģionā. Decembrī sarazotās elektroenerģijas apjoms saules stacijās saruka par 51 % pret novembra datiem, tomēr to kompensēja par 31 % lielāka elektroenerģijas ražošana hidroelektrostacijās, kā arī vēja izstrādes kāpums par 35 %, salīdzinot ar mēnesi iepriekš. Turklāt cenām energoproduktu tirgos bija lejupvērstā izmaiņa, kur izteiktāks samazinājums bija dabasgāzes nākamā mēneša kontraktam — 23 %, salīdzinot ar novembri. Līdzīgi kā Ziemeļvalstīs, arī Baltijā bija vērojams lielāks elektroenerģijas pieprasījums vēsāku laikapstākļu dēļ, tomēr tā pieaugums bija mērenāks — 7 %, salīdzinot ar novembri un 2 %, salīdzinot ar iepriekšējā gada decembri.

3. attēls. Elektroenerģijas vairumtirdzniecības cenas Eiropas valstīs

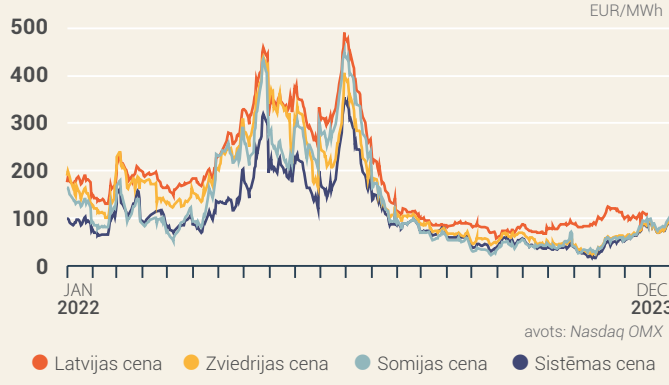

Sistēmas nākotnes elektroenerģijas kontraktu cenas mēreni pieaugušas

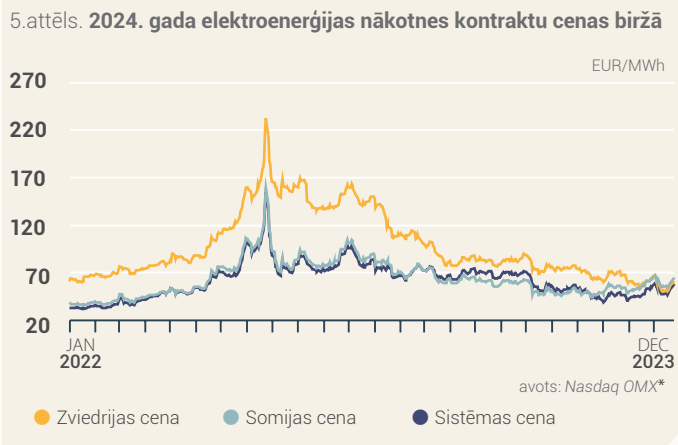
Aizvadītajā mēnesī laikapstākļi bija galvenais faktors, kas noteica elektroenerģijas nākotnes kontraktu cenu izmaiņu. Aizsākoties ziemas sezonai, Ziemeļvalstīs vidējā gaisa temperatūra decembrī noslidēja zem normas robežas. Turklāt Ziemeļvalstu hidrobalances rādītājs pasliktinājās, salīdzinot ar novembri, un vidēji bija 4,6 TWh zem normas. Tikmēr cenu samazinājums energoproduktu tirgū ierobežoja elektroenerģijas nākotnes kontraktu cenu pieaugumu.

Decembrī elektroenerģijas nākamā mēneša (Nordic Futures) sistēmas kontrakta cena bija 80,61 EUR/MWh, kas pieauga par 7 % pret novembri, decembrī noslēdzot ar augstāku cenu — 89,90 EUR/MWh. Nākamā ceturkšņa sistēmas kontrakts pieauga par 8 % līdz vidēji 77,22 EUR/MWh un mēneša nogalē sasniedza 83,10 EUR/MWh. Nedaudz straujāks pieaugums bija vērojams nākamā gada sistēmas kontraktam — par 10 % līdz 52,06 EUR/MWh. Pēdējā decembra tirdzniecības dienā tas noslēdzās ar cenu 58,18 EUR/MWh.

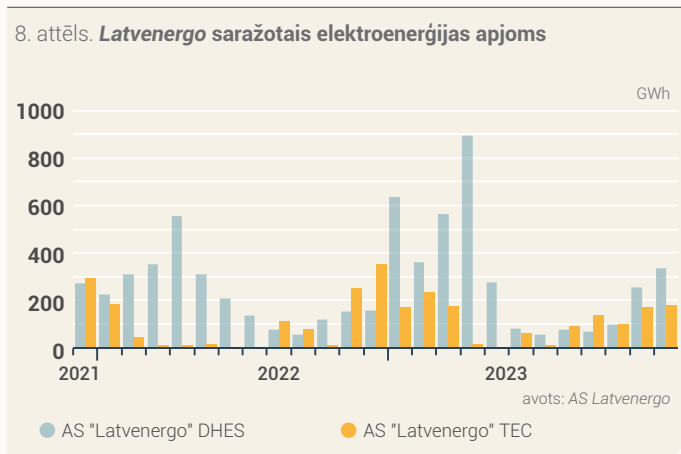
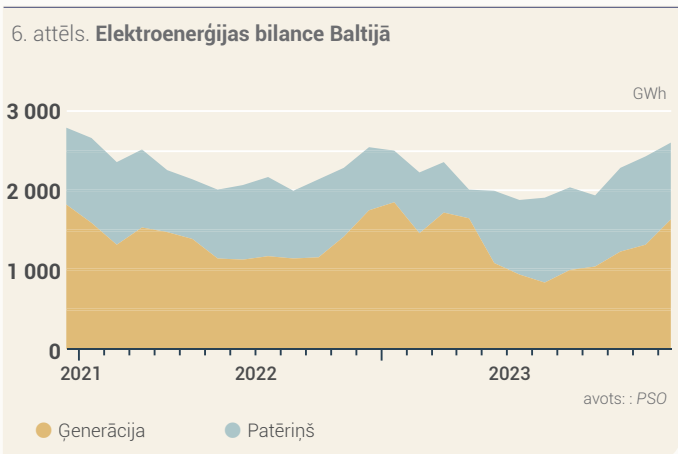
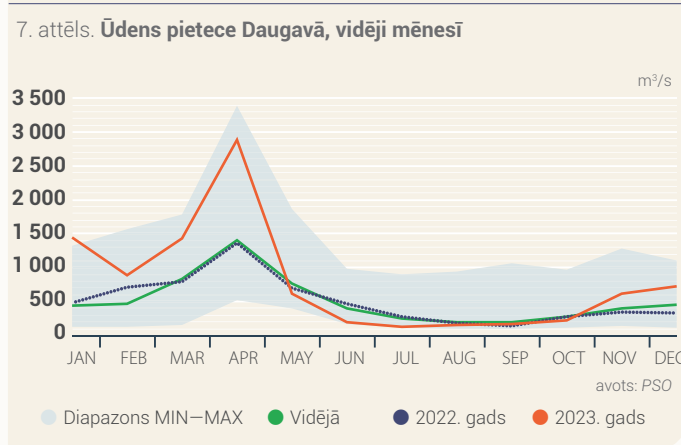
4. attēls. Nākamā mēneša elektroenerģijas nākotnes kontraktu cenas biržā

Decembrī Nasdaq OMX pārtrauca Latvijas nākotnes kontraktu tirdzniecību.

* Janvārī Nasdaq OMX pārtrauca Latvijas nākamā gada kontraktu tirdzniecību

Ģenerācijas un patēriņa īpatsvars Latvijā pieaudzis līdz 91 %

Decembrī elektroenerģijas patēriņš Baltijas reģionā veidoja 2 605 GWh, kas pieauga par 7 % pret novembri, kā arī bija par 2 % lielāks nekā 2022. gada decembrī. Baltijas valstis izteiktāks patēriņa pieaugums bija Latvijā. Decembrī tas pieauga par 4 % līdz 636 GWh, salīdzinot ar šo periodu pērn. Aizvadītajā mēnesī lgaunijā elektroenerģijas pieprasījums sasniedza 834 GWh, pieaugot par 3 % pret iepriekšējā gada decembri. Lietuvā tika patērētas 1 135 GWh elektroenerģijas, kas ir par 1 % vairāk nekā pērn.

Baltijas valstu kopējā elektroenerģijas izstrāde decembrī kāpa par 23 % pret novembra datiem, sasniedzot 1 629 GWh. Latvijā tika saražotas 576 GWh elektroenerģijas, kas ir par 20 % vairāk nekā mēnesi iepriekš. Lgaunijā izstrāde bija 451 GWh jeb par 14 % lielāka, salīdzinot ar novembri. Lietuvā elektroenerģijas ražošanas apjoms kāpa par 35 % un sasniedza 602 GWh.

Decembrī Baltijas elektroenerģijas patēriņa un ģenerācijas attiecība sasniedza 63 %. Latvijā šis īpatsvars saglabāja līderpozīciju — 91 %, lgaunijā — 54 %, savukārt Lietuvā tas veidoja 53 %.

Daugavas ūdens pietece par 59 % pārsniedza daudzgadu vidējo līmeni

Decembrī Daugavas ūdens pietece turpināja iepriekšējo mēnešu pieaugumu, sasniedzot vidēji 728 m³/s, kas bija par 19 % vairāk nekā novembri, kā arī par 59 % pārsniedza daudzgadu vidējo līmeni. To veicināja bagātīgais nokrišņu daudzums, kas, pēc LVĢMC datiem, decembrī Latvijā pieauga par 45 % virs mēneša normas.

Līdz ar pieteci pieauga arī elektroenerģijas izstrādes apjoms *Latvenergo* hidroelektrostacijās, decembrī saražojot 333 GWh elektroenerģijas, kas ir par 32 % vairāk nekā novembri. *Latvenergo* termoelektrostacijās bija vērojams mērenāks izstrādes pieaugums — par 5 % pret iepriekšējo mēnesi līdz 178 GWh, ko ietekmēja apkopes darbi TEC-2 un tirgus pieprasījums.

Lejupslide energoproduktu tirgos saglabājas

Jēlnafts nākotnes kontrakta (*Brent Crude*) vidējā cena decembrī samazinājās par 5 % līdz 77,34 USD/bbl, mēnesi noslēdzot ar 78,39 USD/bbl.

Aizvadītajā mēnesī naftas cenas lejupslīdi veicināja zemāka pieprasījuma prognozes, kas baltās uz lēnāku ekonomikas attīstību Ķīnā, kā arī globāli pasaulē. OPEC+ paziņojums par brīvprātīgiem naftas ieguves samazinājumiem 2024. gada

pirmajā ceturksnī, kas kopumā veidos līdz 2,2 miljoniem bbl/dienā, neatstāja vēlamo ietekmi, un jēlnafts cena samazinājās, jo tirgus dalībnieki bija gatavi striktākiem ierobežojumiem. Tajā pašā laikā konflikts Tuvajos Austrumos turpināja izraisīt satraukumu par piegāžu un transportēšanas traucējumiem Sarkanajā jūrā, lai arī decembra beigās bija ziņas, ka dažas kuģniecības kompānijas plāno atsākt tranzītu. Naftas cenas samazinājumu decembrī ierobežoja arī ASV jēlnafts krājumu samazinājums, kā arī ASV stratēģisko jēlnafts rezervju papildināšana.

Dabassgāzes nākamā mēneša kontrakta (*Dutch TTF*) cena decembrī vidēji bija 36,58 EUR/MWh, kas kritās par 23 % pret novembra datiem un decembra beigās noslēdzās ar 33,11 EUR/MWh.

Decembrī vidējā gaisa temperatūra Eiropā bija virs normas, kas noteica zemāku dabassgāzes pieprasījumu apkures sezonā. Līdz ar to decembra beigās dabassgāzes krātuvju aizpildījuma līmenis bija 86 % jeb par 3 procentpunktiem augstāks nekā šajā periodā pērn. Turklāt sašķīdinātās dabassgāzes (SDG) piegādes uz Eiropu sasniedza augstāko līmeni kopš maija. Tomēr tirgus dalībnieki uzmanīgi seko līdzī notikumu attīstībai Tuvajos Austrumos un izvērtē piegāžu traucējumu riskus Sarkanajā jūrā. Decembrī ES nolēma pagarināt esošo tirgus korekcijas mehānismu līdz 2025. gada 31. janvārim, kas paredz *Dutch TTF* nākamā mēneša kontrakta cenu ierobežošanu virs 180,00 EUR/MWh, ja starpība pret SDG atsauces cenu pasaules tirgos pārsniegtu 35,00 EUR/MWh.

Nākamā mēneša ogles kontrakta (API2) vidējā cena samazinājās par 2 % salīdzinājumā ar novembri un bija 110,56 USD/t. Decembra nogalē kontrakta cena noslēdēja līdz 108,30 USD/t.

Decembrī faktori, kas ietekmē ogļu kontraktu cenu izmaiņas, saglabājās līdzīgi kā iepriekšējā mēnesī. Laikapstākļi, kas bija siltāki par normu, un augsti gāzes krājumi veicināja vājāku ogļu pieprasījumu. Tajā pašā laikā decembrī ogļu krājumu un importa līmenis saglabājās stabils, lai pēc nepieciešamības varētu nodrošināt ziemas pieprasījuma strauju pieaugumu.

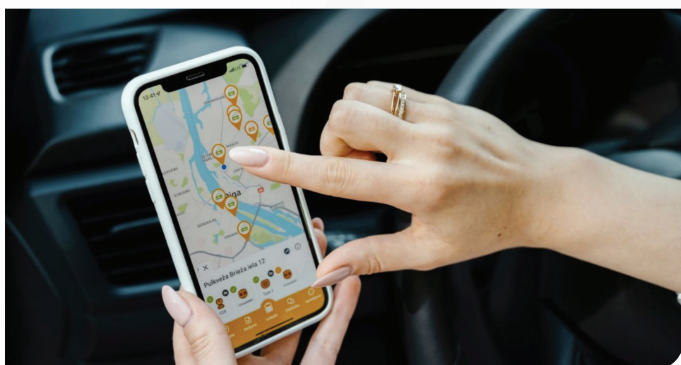
Aizvadītajā mēnesī Eiropas emisijas kvotu (*EUA Futures*) Dec.23 kontrakta cena saruka par 10 % līdz vidēji 68,77 EUR/t. Decembrī tā sasniedza jaunu zemāko punktu pēdējā gada laikā — 66,35 EUR/t.

Decembrī oglekļa emisiju kvotu cenu galvenokārt ietekmēja primāro izsolu pārtraukums no 19. decembra līdz 15. janvārim, kā rezultātā zemāks kvotu piedāvājums tirgū un Ziemassvētku brīvdienas noteica tirgus likviditātes kritumu. Turklāt siltāki laikapstākļi mazināja apkures aktivitāti, tādā veidā ietekmējot kvotu pieprasījuma samazinājumu. ●

Elektrum Drive – līderis elektrouzlādes infrastruktūras attīstībā Baltijā

2023. gadā *Elektrum Drive* pieejamais uzlādes tīkls pieaudzis par 69% un kļuvis par lielāko elektrouzlādes tīklu valstī, sasniedzot 571* pieslēgvietu visā Baltijā. Decembrī sasniegts jauns uzlādes apjomu rekords Baltijā — *Elektrum Drive* tīklā mēneša laikā uzlādētas vairāk nekā 183 MWh, un kopumā pērn *Elektrum Drive* tīklā veiktas vairāk nekā 53400 uzlādes sesijas, sniedzot 727 tonnu CO₂ izmešu ietaupījumu. 2024. gadā plānots sasniegt 800 publisko pieslēgvietu skaitu Baltijā un izbūvēt pirmos 300 kW uzlādes lieljaudas laukumus.

Elektrum Drive uzlādes tīkla kartē 2023. gadā pievienotas tāda pilsētas kā Tallina, Viļņa, Klaipēda, Pērnavā, Tartu, Narva, Sigulda un Ogre. Uzlādes iespējas paplašinātas arī Rīgā un tās apkārtnē — Ličos, Carnikavā, Ķekavā, Baložos un citviet, kā arī citās Latvijas lielākajās pilsētās.

Ātrās 150 kW uzlādes stacijas 2023. gada laikā tika atklātas ne tikai Rīgā — biroju centros *Mūku Sala* un *Skante Elemental*, pie *CircleK* uzpildes stacijas Juglā, bet arī Jūrmalā pie Bulduru tirgus. Augusta un septembra mijā *Elektrum Drive* sadarbībā ar *Eften Capital* biroju centrā *Jaunā Teika* atklāja plašāko uzlādes staciju Latvijā, kurā uzlādi vienlaicīgi var veikt 28 elektroauto.

Elektrum Drive turpina attīstīt uzlādes infrastruktūru arī Latvijas pilsētu mikrorajonos, kur tiek ne tikai uzstādītas uzlādes iekārtas pie esošajām transformatoru apakšstacijām, bet arī labiekārtota teritorija, atjaunojot to fasādes ar mākslinieciskiem gleznojumiem.

Lietuvā uzlādei pieejamas 28 uzlādes stacijas ar 59 pieslēgvietām. Ievērojamākā *Elektrum Drive* uzlādes stacija atklāta Klaipēdā, kur vienuviet uzlādei pieejamas 5 pieslēgvietas ar 25—150 kW uzlādes jaudu.

Tallinā un Tartu atklātas īpaši ātrās uzlādes stacijas, kurās kopumā pieejamas 8 pieslēgvietas ar 22 kW līdz 150 kW uzlādes jaudu. Narvā nu pieejamas divas *Elektrum Drive* uzlādes stacijas ar 6 pieslēgvietām katrā, kas elektroauto lietotājiem nodrošina uzlādi ar 22 — 150 kW jaudu. Kopumā Igaunijā 2023. gada laikā publisko pieslēgvietu skaits audzis līdz 45.

Elektrum Drive sadarbībā ar *Moller Baltic Import* 2023. gadā atklājis 11 uzlādes stacijas, un šogad šo sadarbības staciju skaits sasniegs 27 visā Baltijā.

Uzlabojumi ērtai ikdienai *Elektrum Drive* klientiem

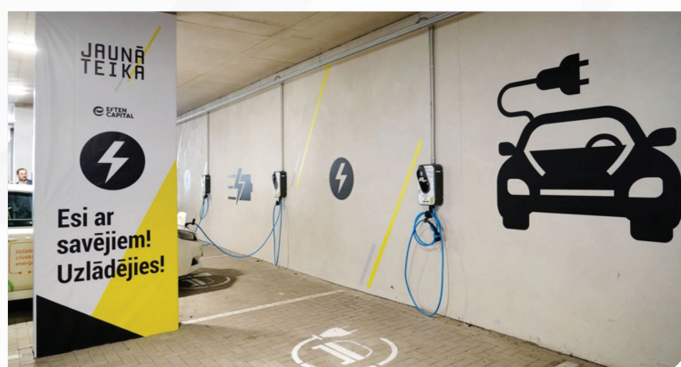
2023. gadā ir vairāk nekā dubultojies *Elektrum Drive* mobilās lietotnes (pieejama *Google Play* un *App Store*) lietotāju skaits. Lietotājiem šis gads nesīs daudz jaunu ērtību ikdienas uzlādei — uzlādes staciju atlasīšanu iespējams veikt ar izstrādātajiem staciju filtriem, kas ļauj atrast piemērotāko vietu uzlādei, atlasot tās pēc spraudņa tipa, vēlamās uzlādes jaudas un pieejamības.

Uzņēmējiem nu ir iespēja sadarbībā ar *Elektrum Drive* veidot ierobežotas pieejamības uzlādes tīklu, kuram piekļuve mobilajā lietotnē *Elektrum Drive* tiks nodrošināta tikai lietotājiem ar piekļuves kodu, kuru ievadot, darbiniekiem lietotnē būs redzamas uzlādes stacijas, kas citiem mobilās lietotnes lietotājiem nav redzamas.

Nemainīgi visiem *Elektrum Drive* mobilās lietotnes lietotājiem tiek piedāvātas arī tādas ērtības kā maršruta plānošanas iestatīšana uz uzlādes staciju, norēķins ar pērcapmaksu, saņemot rēķinu par uzlādi, piesaistītu esošajam elektrības u.c. pakalpojumu *Elektrum* rēķinam.

2023. gadā arī *Elektrum Lietuva* un *Elektrum Eesti* klientiem tiek piedāvāta iespēja slēgt pērcapmaksas līgumu, tādējādi par uzlādi norēķinoties ar ikmēneša rēķinu, kas tiek piesaistīts esošajam *Elektrum* rēķinam vai nosūtīts atsevišķi.

Tāpat pērn papildināts arī *Elektrum Drive* elektroauto testu katalogs — tagad tajā ir pieejama vērtīga informācija jau par 47 elektroauto modeļiem, kuru efektivitāti un uzlādes ātrumu Baltijas klimatiskajos apstākļos praktiski, testējot automašīnas, ir pārbaudījuši *Elektrum* Energoefektivitātes centra eksperti. Katalogā ir pieejami dati par to maksimālo nobraukumu ar pilnu uzlādi, vidējo patēriņu dažādos braukšanas režīmos, kā arī daudzveidīgi uzlādes dati, tajā skaitā līdzstrāvas jaudas grafiks no *Elektrum Drive* 50 kW un/vai 150 kW DC uzlādes stacijām. Tas ikvienam elektroauto lietotājam sniedz iespēju ne tikai prognozēt uzlādes ātrumu, bet arī iekonomēt uzlādes laiku. Katalogā iespējams atrast arī katram elektroauto modelim piemērotāko mājas uzlādes iekārtu, to datu salīdzinājumu ar WLTP standartu.

Nākamgad — pirmie *Elektrum* lieljaudas uzlādes laukumi

2024. gada plāni ir vēl ambiciozāki, plānots sasniegt 800 publisko pieslēgvietu skaitu Baltijā, tostarp izbūvējot pirmos lieljaudas laukumus ar 300 kW uzlādes jaudu. Līdz 2025. gada nogalei tiks izbūvētas 65 šādas lieljaudas uzlādes stacijas ar 4 pieslēgvietām katrā. Ar šo *Elektrum Drive* sper nākamso soļus, lai apliecinātu līdera pozīciju uzlādes pakalpojuma nodrošināšanā Baltijā.

Ansis Valdovskis, AS "Latvenergo" Baltijas elektrotransporta uzlādes direktors: "Esam gandarīti par sasniegto — 2023. gadā apritējuši četri gadi, kopš *Elektrum* piedāvā elektroauto uzlādes pakalpojumus Latvijā, un kas Baltijā trešo gadu tiek attīstīti ar zīmolu *Elektrum Drive*. Šajā laikā *Elektrum Drive* uzlādes tīkls kļuvis par lielāko valstī un strauji attīstās arī Lietuvā un Igaunijā. Taču neplānojam pie tā apstāties, un jau šajā gadā vēlamies sasniegt vairāk nekā 800 pieslēgvietas *Elektrum Drive* uzlādes tīklā, mūsu komandas kompetence un ekspertīze elektrouzlādes risinājumu ieviešanā ar katru gadu pieaug. Aktīvi meklējam partnerus visās Baltijas valstīs, kur izvietot mūsu inovatīvos uzlādes risinājumus. Esam vienmēr atvērti un gatavi pārrunāt dažādus sadarbības risinājumus uzņēmumiem, kuri attīsta savu videi draudzīgu autoparku vai pilnveido esošo servisu." ●

* ieskaitot iespēju ar *Elektrum Drive* mobilo lietotni veikt uzlādes e-mobi tīklā Latvijā un *LIDL* uzlādes stacijās Lietuvā

Būtiskākais energoefektivitātes kāpums meklējams rūpniecībā

Materiāls veidots ar *Elektrum* Energoefektivitātes centra sadarbības partneri SIA "ABB"

Pašreizējā enerģētikas situācija liek ikvienam uzņēmumam un māsaimniecībai meklēt ilgtspējīgus risinājumus. Mazāk uzmanības tiek pievērsts faktam, ka pagrieziena punkts uz ilgtspējīgu un energoefektīvu nākotni meklējams rūpniecības nozarē.

Lai gan tehniskā revolūcija visā pasaulē pieprasījumu pēc enerģijas palielina, līdz ar to rodas arī ilgtspējīgāki un ekonomiskāki risinājumi. Enerģijas augstās un svārstīgās cenas neapšaubāmi ir radījušas nepieciešamību optimizēt enerģijas izmaksas, taču tās ir arī raisījušas cilvēku interesi par viedajiem risinājumiem. Tomēr, lai panāktu būtisku efektu, ir rūpīgi jāizpēta nozare ar lielāko enerģijas patēriņu.

Zaļāka nākotne nav iespējama bez izmaiņām rūpniecībā

Elektroauto vieni paši situāciju būtiski nemainīs — lielākajām pārmaiņām jānotiek rūpniecības nozarē. Energoefektivitāte un ilgtspējība gan māsaimniecībās, gan arī rūpniecībā sākas ar domāšanas veidu. Mūsdienās sekošana elektroenerģijas biržas cenai, kā arī māsaimniecības elektroenerģijas patēriņa optimizācija vairs nav nekā neparasts, un tā ir kļuvusi par ikdienu daudzās māsaimniecībās. Līdzīgas iespējas pastāv arī rūpniecības nozarē, un pieredze rāda, ka ar mūsdienu zināšanām enerģijas patēriņu var samazināt par vismaz 5% uz katru izmantoto elektromotoru. To var panākt, vienkārši analizējot datus un optimizējot elektromotora ekspluatāciju.

Kāpēc ar mūsdienu zināšanām un prasmēm būtu jāsamierinās ar esošo situāciju? Lūk, piemērs no autobūves nozares. Iegādājoties jaunu automašīnu, mēs neizvēlēsimies tādu, kas uz 100 kilometriem patērē 10 litru degvielas. Tāpat nav ilgtspējīgi ignorēt rūpniecisko iekārtu enerģijas patēriņu un ietekmi uz vidi.

Energoefektivitāte bez investīcijām

Energoefektivitāte noteikti nenozīmē tikai ieguldījumus jaunās iekārtās. Ceļš uz labāko risinājumu meklējams visa procesa analizē un iespēju apzināšanā. Rūpniecisko iekārtu energoefektivitātes iespējas gandrīz nekad nav tieši saistītas ar lieliem ieguldījumiem, bet gan drīzāk ar esošo iekārtu enerģijas patēriņa optimizāciju. Domājot par uzņēmuma nākotni, ir ļoti svarīgi likt lietā šodienas zināšanas, prasmes un tehnoloģijas. "ABB" piemīt nepieciešamā kompetence un pieredze, lai noteiktu efektivitātes jomas, un mēs ceram, ka arvien vairāk rūpniecības uzņēmumu saskatīs tādas pašas iespējas kā "ABB" inženieri un speciālisti, lai gūtu labumu uzņēmējdarbībai un paaugstinātu ilgtspējību. Piemēram, kartējot un optimizējot tikai viena ūdenssūkņa darbību, izdevies paaugstināt tā energoefektivitāti par 15%.

Nenoliedzami, ilgtspējīgas rūpniecības pamatā lielā mērā ir iekārtas. Energoefektivitātes un oglekļa dioksīda emisijas samazināšanas formula ir vienkārša: 1. solis — analīze; 2. solis — frekvenču pārveidotāju optimizācija un izmantošana; 3. solis — pārdomātas investīcijas.

Ilgspējība prasa jaunu domāšanas veidu

Ievērojamas un būtiskas pārmaiņas nenotiek vienas dienas laikā. Visiem tirgus

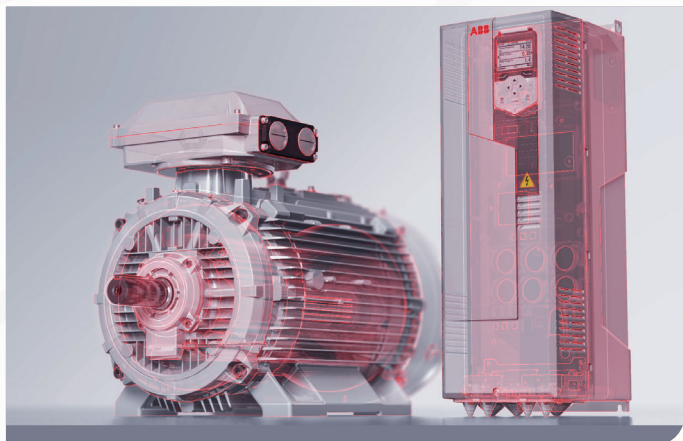
dalībniekiem ir jāpieņem jauns domāšanas veids, kurā par labāko tiek uzskatīts nevis lētākais īstermiņa risinājums, bet gan efektīvākais un ilgtspējīgākais risinājums, kas sniedz lielāku labumu ilgtermiņā.

Kā piemēru var minēt kādu vietējo kokapstrādes uzņēmumu, kas darbojas Baltijā un kur vecāka tipa IE3 motors tika aizstāts ar modernāko IE5 motoru. Sākotnējie ieguldījumi 2000 eiro apmērā atmaksāsies jau 4 mēnešu laikā. Turklāt jaunais, efektīvais motors rada gandrīz par 7700 kg mazāk oglekļa dioksīda izmešu.

Tas nebūt nav izņēmuma gadījums — šādi motori ir ļoti izplatīti, un tos plaši izmanto vairāki tūkstoši uzņēmumu. Tādēļ svarīgi sev atgādināt, ka neesam tik bagāti, ne naudas, ne dabas resursu ziņā, lai ļautos kārdinājumam izmantot lētākos risinājumus. Ja mums rūp uzņēmējdarbības, dabas un cilvēku nākotne, ilgtspējīgai izvēlei nav alternatīvas.

Neizmantotā enerģija — aplēptais dārgums

Gandrīz 45% no pasaules enerģijas patēriņa veido rūpniecisko elektromotoru darbība. Elektromotori bieži vien ir neredzama, bet svarīga mūsu infrastruktūras daļa. Bez elektromotoriem nebūtu iespējama ne ūdensapgāde, ne siltumapgāde. Nākotnē infrastruktūras un elektromotoru īpatsvars tikai pieaugs, jo pieprasījums pēc ūdens, apkures, dzesēšanas un ventilācijas būs vēl lielāks. Tiek lēsts, ka līdz 2040. gadam rūpniecisko elektromotoru skaits dubultosies.

Lai apzinātu situāciju, "ABB" veica globālu aptauju, kurā piedalījās 2294 uzņēmumi no 13 valstīm. Aptaujas rezultāti liecina, ka 90% uzņēmumu nākamo 5 gadu laikā vēlas palielināt ieguldījumus energoefektivitātē, un 52% tajā pašā laikā posmā vēlas sasniegt oglekļa neitralitāti.

Tomēr rezultāti norāda arī uz problemātiskām jomām. Piemēram, tikai 41% respondentu apgalvo, ka viņiem ir nepieciešamās zināšanas par energoefektīviem risinājumiem. Citiem vārdiem sakot, būtu jāveicina izpratne par slēptajiem enerģijas patēriņiem un veidiem, kā tos optimizēt vai aizstāt ar jaunām un mazāk piesārņojošām tehnoloģijām.

Kā jau iepriekš minēts, ir daudz iespēju, kā padarīt ražošanas procesu energoefektīvu, un ieguvumi ir ievērojami. Ja 80% pasaules rūpniecisko elektromotoru aizstātu ar jauniem energoefektīviem motoriem, enerģijas ietaupījums sasniegtu Polijas gada elektroenerģijas patēriņu.

Jāatzīst, ka saules paneli uz uzņēmuma biroju ēkas jumta vai elektromobilu uzlādes stacijas pie galvenās ieejas ir sabiedrības acīm daudz redzamāks pasākums nekā vecās tehnikas noma. Tomēr tas nemaina neapstrīdamo faktu, ka, raugoties no enerģijas izmaksu un oglekļa dioksīda izmešu apjoma samazināšanas aspekta, iekārtu noma, īpaši elektromotoru, ir efektīvāka. Jāatzīst, ka enerģijas cenu krasais pieaugums ir neērts atgādinājums nozarēm, ka ir pēdējais laiks paātrināt pāreju uz energoefektīvākiem risinājumiem.

Iespējams, ka svarīgākais, kas jāuzsver, ka pastāv vienkāršas pārmaiņas, ko ikviens nozare un uzņēmums varētu ieviest jau tagad. Mums ir daudz veiksmīgu piemēru. Virzīsimies uz produktīvāku un ilgtspējīgāku nākotni kopā! ●

Pieslēdzieties enerģiskām sarunām!

Izglītojoši bezmaksas vebināri ceļā uz ilgtspēju

31.01.2024.

Mūsdienīgi apgaismojuma risinājumi uzņēmumiem

- Moderna apgaismojuma ietekme uz darbiniekiem un to efektivitāti
- Energoefektīva apgaismojuma risinājumi
- Vieda apgaismojuma kontroles sniegtās papildu iespējas
- Apgaismojuma modernizācijas finansējuma risinājumi

28.02.2024.

Kā paaugstināt uzņēmuma ēku energoefektivitāti?

27.03.2024.

Kā optimizēt uzņēmuma energopatēriņu?

Regulējiet telpu temperatūru! Ietaupīsiet līdz 12% no ēkas apsildei nepieciešamās enerģijas, ja pēc darba laika un brīvdienās pazemināsiet temperatūru telpās par 2–3 °C.